

Odhalení sousoší čs. legionářů v Památníku obětí sedmidenní války a plebiscitu v Orlové

Po dlouhých desítkách let došlo k návratu dominantního figurálního sousoší se slezskou orlicí v Památníku obětí sedmidenní války a tzv. plebiscitu z let 1919-1920, v Orlové je pohřbena většina československých vojáků, kteří padli v bojích československé armády s polskými jednotkami o hranice ČSR na Těšínsku v lednu 1919. Pomník byl odhalen 30. září 1928. Kromě jmen obětí a sousoší byl zhotoven i citát básníka Petra Bezruče: „**Zhasnuvše dále žijí padlí bojovníci v paměti národa**“. V pomníku je pochováno 56 mužů včetně Jana Čapka, zakladatele čs. legií v Itálii. Na bojích o Těšínsko se nepodílel, protože padl při útoku československých legionářů na rakouské pozice na jižních svazích Alp. Jeho život a dílo bylo ale natolik spojeno s Ostravou a Těšínskem, že jeho ostatky byly převezeny do Orlové. Jenže pietní místo v původní podobě nevydrželo dlouho. Jakmile o deset let později na podzim 1938 Polsko obsadilo Těšínsko, stal se pomník terčem odplaty. „První, co udělala polská okupační správa a polská armáda, bylo, že všechny ty pomníky československé státnosti, v první řadě pomník československým legionářům, buďto zcela zdemolovala, nebo poničila.“ uvedl ředitel Muzea Těšínska PaedDr. Zbyšek Ondřeka.

Ředitel Muzea Těšínska PaedDr. Zbyšek Ondřeka mimo jiné připomněl, že Muzeum Těšínska již deset let usilovalo společně s ostatními partnery o obnovení památníku, který je dle jeho názoru nejvýznamnějším místem připomínajícím moderní československé potažmo české historie v prostoru Těšínského Slezska a zároveň i němým, ale výmluvným svědkem těchto událostí. „Podíleli jsme se na organizaci prvního i několika dalších předchozích pietních aktů, na nichž mnozí účastníci často poprvé objevili památník, do té doby téměř zapomenutý a neznámý – a s ním i příběh o dělení a rozdělení Těšínska. Podařilo se nám shromáždit rovněž poměrně velké množství archivních podkladů a relevantních, ověřených údajů a s jejich pomocí připomenout politikům, novinářům a mnoha dalším lidem, jaký památník v Orlové stojí, jaký je jeho význam a proč by měl být opraven. Usilovat o obnovu památníku bez relevantních, historických informací, by sotva bylo úspěšné, ne-li nemožné. Poskytli jsme řadu archivních podkladů, zejména fotografií a

pohlednic, také Martinu Kuchařovi a Martinu Chmelařovi, sochařům, kteří celý památník restaurovali a opravili. Jsme rádi, že jsme pomohli dobré věci. Pro mne osobně i pro ostatní zaměstnance Muzea Těšínska je důstojná obnova památníku velkým zadostiučiněním. Městu Orlová, Československé obci legionářské a všem, kdo k obnově orlovského památníku přispěli, děkujeme“ doplnil Zbyšek Ondřeja.

Slavnostního odhalení se účastnili představitelé města Orlová, paní starostka Lenka Brzyszkowská a 1. místostarosta města pan Petr Stuchlík, pan Stanislav Folwarczny, náměstek hejtmána MSK, představitelé Armády České republiky v čele s plk. Robertem Speychalem, ředitelem Odboru pro válečné veterány a válečné hroby MO ČR, vedoucí představitelé ČsOL a jednot Ostrava 1 a 2, Frýdek-Místek, Opava a Havířov, Celní správy MSK, Sokola. Matice slezské, Klubů vojenské historie nejen našich, ale také z Varšavy a Wroclavi ad.

„Náš památník je vzpomínkou na československé vojáky a legionáře. Má pohnutou historii, ale podařilo se nám jej díky pomoci Ministerstva obrany České republiky zachránit, a to i se sousoším, za což patří díky architektům Vlastimilovi a Evě Krčmářovým, kteří spolupracovali s panem Martinem Kuchařem na jeho návrhu a sochaři Martinu Chmelařovi, jehož zásluhou se na toto pietní místo vrátila monumentální Slezská orlice, kterou se pyšníme i v heraldickém znaku města. Orlová tak má zpět jeden z významných dokladů její historie,“ uvedla starostka Orlové Lenka Brzyszkowská.

První etapa rekonstrukce pomníku stála 6,5 milionu korun a městu Orlová se na ni podařilo získat dotaci z Ministerstva obrany ČR ve výši 4,4 milionu korun. Předmětem druhé etapy byla replika figurálního sousoší s náklady necelé tři miliony korun. Rovněž na tuto investiční akci město obdrželo dotaci ministerstva obrany ve výši 2,3 milionu korun. Rekonstrukci pomníku zhotovila orlovská firma Meccano.

Starostka Orlové paní Lenka Brzyszkowská a ředitel Odboru pro válečné veterány a válečné hroby plukovník Robert Speychal poté společně přestřihli pásku, kterou byl památník symbolický odhalen v původní podobě z roku 1928. Úctu vzdali účastníci všem obětem československo-polské války.

Odpoledne se konal ve Stonavě na místním hřbitově pietní akt k uctění památky padlých polských vojáků v sedmidenní válce za účasti již zmíněných hostů a také paní Izabelly Wołłejko-Chwastowicz, Generální konzulky Polské republiky v Ostravě. Poté se účastníci vzpomínkové poutě ČsOL přesunuli do Bohumína, kde položili květiny na hroby čs. legionářů a polských vojáků a také na hrob vojína Klementa Šťastného, člena delimitační komise, který byl zavražděn polskými bojůvkáři 11. listopadu 1920 při rozhraničování území na svahu hory Čantoryje.

V Bohumíně se v podvečer konalo česko-polské setkání, kterého se účastnil br. Zbyšek Ondřeka , ředitel Muzea Těšínska a sestra Soňa Mikulová. Br. Zbyšek Ondřeka převzal ocenění ČsOL za přínos Muzea Těšínska k obnově sousoší, v orlovském Památníku. Slavnostního večera se účastnil, kromě dalších hostů. i Mimořádný a zplnomocněný velvyslanec Polské republiky v České republice · Mateusz Gniazdowski .

V sobotu 27. ledna pokračovala vzpomínková pouť druhým dnem, členové ČsOL položili věnce na hroby československých legionářů a polských vojáků, kteří jsou pochováni v Polsku. v obcích Zebrzydowice, Kończyce Małe,, Skoczów, a Golepszów.